

Nieuw Haags Peil van 3 oktober 2009

De discussies rondom de veranderingen in de AOW-leeftijd hadden en hebben een sterke invloed op de keuzes van de kiezers. Inmiddels geeft 47% aan een voorstander te zijn van de verhoging van de AOW-leeftijd en 42% niet. En dat oordeel heeft nogal wat gevolgen voor de veranderingen in de politieke voorkeur in de afgelopen maanden. In de uitslag van vandaag zien we dat ook terug.

De onderstaande tabel laat goed zien wat er aan de hand is. Zowel bij de PvdA als bij het CDA zien we dat degenen die in 2006 wel op die partij gestemd hebben en nu niet meer vooral degenen zijn die niet willen dat de AOW-leeftijd verhoogd wordt. Bij het CDA is dat het sterkst. Van de kiezers die in 2006 CDA gestemd hebben wil 28% dat de AOW niet veranderd wordt. Het overgrote deel van die groep geeft inmiddels aan nu niet meer CDA te zullen stemmen, zoals uit de laatste kolom blijkt. Bij de PvdA zien we een vergelijkbaar patroon, maar minder sterk. Daar spelen andere factoren ook nog een duidelijke rol bij de beslissing niet meer de partij te kiezen die men in 2006 heeft gekozen.

Wat vindt u dat de regering moet doen, nu de SER er niet uitgekomen is?

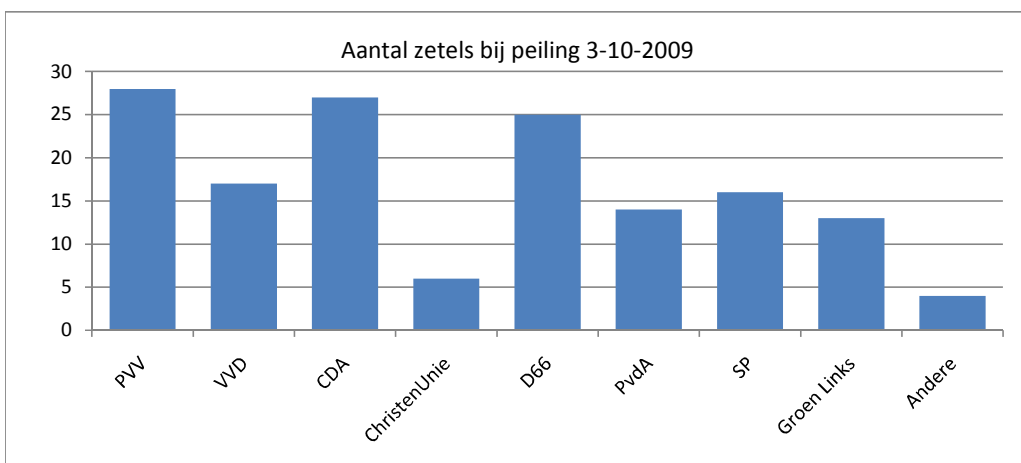
<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Allen	stemde PvdA 2006	stemt nu PvdA	PvdA in 2006, nu niet meer	stemde CDA 2006	stemt nu CDA	CDA in 2006, nu niet meer
Afzien van veranderingen van de AOW	42%	38%	21%	51%	28%	8%	79%
De afspraken uit maart 2009 over het optrekken van de leeftijd van de AOW concretiseren en invoeren	47%	48%	54%	38%	70%	92%	18%
Weet niet/geen antwoord	11%	14%	20%	14%	2%	0%	3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

De electorale ontwikkelingen van het laatste half jaar komen in de week dat de SER niet tot een voorstel rondom de AOW kon komen verder tot uiting. CDA en ChristenUnie verliezen 1 zetel. Trots op NL komt voor het eerst bij onze peilingen op 0 zetels. Deze drie zetels komen terecht bij de PVV, SP en D66.

Door deze verschuivingen is de PVV weer de grootste partij (28 zetels) en D66 het CDA tot 2 zetels genaderd. Inmiddels is hierdoor het verschil tussen de grootste partijen en nummer 7 (Groen Links) nog maar 15 zetels. De fragmentatie van de Nederlandse kiezer in optima forma. De grafiek onder de tabel laat dat ook goed zien.

Landelijke peiling politieke voorkeur

<i>in zetels Tweede Kamer</i>	Verk. TK 2006	26/9 2009	3/10 2009
CDA	41	28	27
PvdA	33	14	14
SP	25	15	16
VVD	22	17	17
PVV	9	27	28
Groen Links	7	13	13
ChristenUnie	6	7	6
D66	3	24	25
SGP	2	2	2
PvdDieren	2	2	2
Trots op NL		1	0
Totaal	150	150	150
CDA+PVDA+ChristenUnie	80	49	47

Op de volgende pagina staan de resultaten van het AOW-onderzoek dat vrijdag is uitgevoerd, nadat de SER niet tot een voorstel is gekomen.

Voorstander van verhoging leeftijd AOW naar 67 gemeten sinds 2004

	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer vorige verkiezingen						
		LPF/PVV	VVD	CDA	CU	PvdA	SP	GrLnks
sep-04	18%	24%	29%	26%	21%	9%	8%	21%
jun-08	36%	25%	36%	42%	42%	39%	15%	47%
mrt-09	46%	22%	54%	55%	79%	49%	22%	45%
okt-09	47%	20%	59%	70%	79%	45%	13%	52%

Wie is volgens u vooral schuldig aan het feit dat er geen voorstel van de SER is gekomen?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2006							Nu: D66
		PVV	VVD	CDA	CU	PvdA	SP	GrLnks	
De vakbonden	27%	11%	50%	50%	43%	17%	3%	8%	29%
De werkgevers	24%	17%	11%	13%	7%	43%	41%	37%	29%
De onafhankelijke leden van de SER	2%	4%	5%	2%	0%	1%	2%	1%	0%
Alle groepen	32%	40%	29%	26%	35%	25%	29%	50%	34%
Geen van deze	2%	4%	1%	2%	1%	2%	1%	1%	3%
Weet niet/geen antwoord	13%	24%	4%	6%	14%	12%	24%	4%	4%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Wat vindt u dat de regering nu moet doen?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2006							Nu: D66
		PVV	VVD	CDA	CU	PvdA	SP	GrLnks	
Afzien van veranderingen van de AOW	42%	70%	39%	29%	21%	40%	69%	22%	19%
De afspraken uit maart 2009 over het optrekken van de leeftijd van de AOW concretiseren en invoeren	47%	20%	59%	70%	79%	45%	13%	52%	70%
Weet niet/geen antwoord	11%	10%	2%	1%	1%	15%	18%	26%	11%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Hieronder is te zien hoe de kiezers reageren op de verschillende voorstellen die de afgelopen weken de revu passeerden.

Er zijn inmiddels diverse voorstellen om de AOW leeftijd te verhogen. Kunt u per voorstel aangeven wat u ervan vindt?

	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2006							Nu: D66
		PVV	VVD	CDA	CU	PvdA	SP	GrLnks	
Vanaf 2011 elk jaar de AOW leeftijd met 1 maand verhogen tot 2024:									
Goed	25%	22%	28%	29%	40%	20%	7%	53%	34%
Aanvaardbaar	36%	11%	34%	47%	41%	46%	25%	20%	41%
Slecht	36%	56%	36%	24%	18%	33%	63%	26%	22%
Weet niet	3%	12%	2%	0%	0%	2%	6%	1%	3%
In 2025 in een keer de leeftijd verhogen tot 67 jaar:									
Goed	7%	5%	10%	11%	1%	6%	4%	2%	11%
Aanvaardbaar	22%	24%	23%	32%	19%	15%	17%	24%	25%
Slecht	67%	61%	67%	50%	78%	77%	72%	71%	62%
Weet niet	4%	9%	1%	7%	2%	2%	8%	3%	2%
Vanaf 2011 iedere 5 jaar de AOW-leeftijd met 6 maanden verhogen tot 2026:									
Goed	13%	3%	22%	23%	25%	10%	7%	9%	16%
Aanvaardbaar	41%	26%	45%	45%	54%	43%	20%	64%	52%
Slecht	42%	59%	27%	31%	19%	45%	67%	25%	27%
Weet niet	4%	12%	7%	1%	2%	2%	6%	2%	5%
Mensen een keus bieden tussen hun 65e en 70e met AOW te gaan, hoe later men gaat hoe hoger de AOW wordt:									
Goed	43%	42%	41%	43%	63%	47%	26%	61%	51%
Aanvaardbaar	35%	34%	33%	34%	27%	36%	41%	34%	32%
Slecht	19%	16%	25%	23%	9%	16%	26%	4%	14%
Weet niet	3%	9%	1%	1%	1%	1%	7%	1%	1%
Niets veranderen aan de leeftijd waarop men met AOW gaat:									
Goed	32%	57%	28%	18%	8%	32%	63%	17%	18%
Aanvaardbaar	18%	12%	11%	20%	33%	21%	19%	28%	20%
Slecht	46%	23%	59%	61%	59%	44%	11%	52%	58%
Weet niet	4%	8%	2%	1%	0%	3%	6%	3%	4%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%